

На основу члана 116. став 8. Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 139/2014) и члана 15. став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012 и 14/2015), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У О ТЕХНИЧКИМ РЕЗЕРВАМА

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1. Овом одлуком утврђују се критеријуми, начин и рокови обрачунавања и образовања техничких резерви за покриће свих обавеза из уговора о осигурању, односно реосигурању (у даљем тексту: уговор).

2. Друштво за осигурање, односно друштво за реосигурање (у даљем тексту: друштво), у зависности од врста осигурања којима се бави, односно ризика које покрива, образује следеће техничке резерве:

- 1) резерве за преносне премије;
- 2) резерве за неистекле ризике;
- 3) резерве за бонусе и попусте;
- 4) резервисане штете;
- 5) математичку резерву;
- 6) резерву за осигурања код којих су осигураници прихватили да учествују у инвестиционом ризику;
- 7) резерве за изравнање ризика;
- 8) друге техничке резерве.

3. Техничке резерве обрачунавају се последњег дана текућег периода, и то:

- 1) на дан 31. децембра текуће године (годишњи обрачун);
- 2) на дане 31. марта, 30. јуна и 30. септембра текуће године (обрачуни у току године);
- 3) на дан преноса портфеља осигурања.

4. Друштво техничке резерве обрачунава и исказује одвојено за животна и за неживотна осигурања, и то по сродним ризицима у оквиру једне врсте осигурања, односно по једној врсти осигурања (у даљем тексту: хомогена група ризика).

5. Друштво техничке резерве обрачунава опрезно, поуздано и објективно, коришћењем начела актуарске струке и правила струке осигурања, применом релевантних актуарских и статистичких метода.

6. Техничке резерве се обрачунавају на основу ажурних и поузданих података, укључујући и податке с финансијских тржишта и друге јавно доступне податке.

При обрачуну техничких резерви користе се реалне претпоставке и одговарајући подаци о карактеристикама портфеља осигурања и ризицима који се преузимају.

Друштво је дужно да успостави процедуре којима се обезбеђују примереност, комплетност и тачност података који се користе при обрачуну техничких резерви.

7. При обрачуну техничких резерви узимају се у обзир права која уговарач осигурања, осигураник, корисник осигурања и треће оштећено лице могу имати по основу уговора, а нарочито:

- 1) све накнаде, укључујући и очекиване будуће бонусе, без обзира на то да ли су гарантовани или не;
- 2) сви трошкови који ће настати при испуњавању обавеза из осигурања;
- 3) повећање износа штета и трошкова.

8. Друштво је дужно да најмање при годишњем обрачуну, у хомогеним групама ризика, упоређује утврђени износ појединачних техничких резерви, као и претпоставке и податке коришћене у њиховом обрачуну, са обавезама из уговора, односно са искуством. Ако се утврди систематско одступање износа утврђених техничких резерви, претпоставки и података од искуства, друштво је дужно да изврши одговарајуће корекције и усклађивања обрачуна.

Друштво је дужно да успостави процедуре којима се обезбеђује поређење утврђеног износа техничких резерви, претпоставки и података са искуством, као и поступање друштва у случају да се утврди систематско одступање.

9. Друштво је дужно да образује техничке резерве у износу довољном за покриће свих обавеза из уговора.

Друштво је дужно да, најмање при годишњем обрачуну, проверава да ли је износ појединачних техничких резерви довољан, односно адекватан за покриће свих обавеза из уговора. Ако се утврди

неадекватност техничких резерви, друштво је дужно да изврши одговарајуће корекције и усклађивања обрачуна, укључујући и корекцију износа техничких резерви.

Друштво је дужно да успостави процедуре којима се обезбеђује провера адекватности техничких резерви за покриће свих обавеза из уговора, као и поступање друштва у случају да се на тај начин утврди неадекватност појединачних техничких резерви за које је извршена провера адекватности.

10. Друштво у пословним књигама исказује техничке резерве у укупном износу, пре умањења по основу саосигурања и реосигурања.

11. Друштво је дужно да донесе правилнике којима се уређују критеријуми, начин и рокови обрачунавања и образовања техничких резерви и достави их Народној банци Србије.

Друштво систематски примењује утврђене критеријуме и начин обрачуна техничких резерви, при чему се метод тог обрачуна не може произвољно мењати.

Друштво је дужно да чува и, на захтев Народне банке Србије, достави све податке, информације, претпоставке, методе, документе, процедуре и друге акте коришћене при обрачуна техничких резерви, резултате поређења са искуством из тачке 8. ове одлуке, с релевантним информацијама о овом поређењу, и резултате провере адекватности из тачке 9. ове одлуке, с релевантним информацијама о овој провери – који су потребни ради вршења надзора над обављањем делатности осигурања.

II. РЕЗЕРВЕ ЗА ПРЕНОСНЕ ПРЕМИЈЕ

12. Резерве за преносне премије јесу део премије који се користи за покриће обавеза из осигурања које настају у наредном периоду. Резерве за преносне премије образују се издвајањем из укупне премије осигурања на крају текућег периода, одвојено за сваки уговор.

13. Основица за обрачун резерви за преносне премије је укупна премија осигурања утврђена уговором.

14. Резерве за преносне премије код уговора код којих се може претпоставити равномерна расподела ризика у времену – израчунавају се по методи појединачног израчунавања за сваки уговор с тачним временским разграничењем (*pro rata temporis*), према следећем обрасцу:

$$UPR = P \times \frac{d}{D}.$$

При томе је:

- UPR = резерва за преносну премију појединачног осигурања,
 P = укупна премија појединачног осигурања,
 d = број дана трајања осигурања после истека текућег периода,
 D = укупан број дана трајања појединачног осигурања.

15. Резерве за преносне премије код уговора код којих се висина покрића мења у току трајања осигурања – израчунавају се методом из тачке 14. ове одлуке у складу с променом висине покрића у току трајања осигурања.

Код уговора из става 1. ове тачке код којих се може претпоставити да се висина осигуравајућег покрића мења линеарно – резерве за преносне премије израчунавају се методом из тачке 14. ове одлуке, према следећем обрасцу:

$$UPR = P \times \frac{d}{D^2} \times \frac{2O_k \times D - d \times (O_k - O_p)}{O_k + O_p}.$$

При томе је:

- UPR = резерва за преносну премију појединачног осигурања,
 P = укупна премија појединачног осигурања,
 d = број дана трајања осигурања после истека текућег периода,
 D = укупан број дана трајања појединачног осигурања,
 O_p = висина осигуравајућег покрића на почетку трајања осигурања,
 O_k = висина осигуравајућег покрића на крају трајања осигурања.

Код уговора из става 1. ове тачке код којих се не може претпоставити да се висина осигуравајућег покрића мења линеарно, за обрачун резерви за преносне премије може се применити и образац друкчији од обрасца из ове тачке, на основу мишљења овлашћеног актуара.

16. Укупне резерве за преносне премије свих уговора у одређеној хомогеној групи ризика добијају се као збир резерви за преносне премије појединачних уговора.

17. Изузетно, друштво при обрачунавању резерви за преносне премије може, на основу мишљења овлашћеног актуара, користити статистичке методе (пропорционалне и паушалне) ако се добијају приближно исти резултати као код појединачног обрачуна за сваки уговор.

Ако се примењују методе из става 1. ове тачке, у мишљењу овлашћеног актуара наводе се све претпоставке које су коришћене, уз образложење разлога примене методе из тог става.

18. Код уговора за које се обрачунава математичка резерва, резерве за преносне премије саставни су део математичке резерве.

19. Резерве за преносне премије у самопридржају друштва које обавља послове осигурања израчунавају се као збир резерви за преносне премије сопственог портфела и резерви за преносне премије примљених саосигурања умањен за збир резерви за преносне премије пренете у саосигурање и реосигурање.

20. Резерве за преносне премије у самопридржају друштва које обавља послове реосигурања израчунавају се као разлика резерви за преносне премије по активном послу реосигурања (по основу ризика преузетих од осигуравача или других реосигуравача) и резерви за преносне премије по пасивном послу реосигурања (по основу ризика предатих другим реосигуравачима).

III. РЕЗЕРВЕ ЗА НЕИСТЕКЛЕ РИЗИКЕ

21. Резерве за неистекле ризике образују се у износу изнад резерви за преносне премије за покриће обавеза из осигурања које настају у наредном периоду а по уговорима из текућег периода.

22. Друштво образује резерве за неистекле ризике ако утврди да је очекивани износ штета и трошкова у наредном периоду по уговорима из текућег периода виши од износа резерви за преносне премије и евентуалних потраживања за премију по уговорима из текућег периода.

23. Под потраживањима за премију из тачке 22. ове одлуке подразумевају се будуће премије утврђене уговором које се поуздано могу очекивати у наредном периоду, а нису обухваћене обрачуном резерви за преносне премије.

24. Друштво је дужно да успостави процедуре којима се обезбеђује поузданост процене очекиваних износа штета и трошкова у наредном периоду по уговорима из текућег периода, узимајући у обзир мишљење

овлашћеног актуара о претпоставкама које се користе за утврђивање очекиваног износа штета и трошкова у наредном периоду по уговорима из текућег периода.

25. Код уговора код којих се може претпоставити да комбиновани рацио представља адекватну апроксимацију очекиваних износа штета и трошкова у наредном периоду по уговорима из текућег периода – ако потраживања за премију по уговорима из текућег периода нису материјално значајна, резерве за неистекле ризике могу се израчунавати према следећем обрасцу:

$$URR = \max(CR - 1; 0) \times UPR .$$

При томе је:

URR = резерве за неистекле ризике,

CR = комбиновани рацио,

UPR = резерве за преносне премије.

26. Комбиновани рацио утврђује се као збир рација штета и рација трошкова.

Рацио штета утврђује се као однос меродавних штета и меродавне премије.

Рацио трошкова утврђује се као однос меродавних трошкова спровођења осигурања и меродавне премије.

Меродавна премија је укупна премија текућег периода, увећана за резерве за преносне премије на крају претходне године и умањена за резерве за преносне премије на крају текућег периода.

Меродавне штете су укупно решене штете текућег периода, умањене за укупне резервисане штете на крају претходне године и увећане за укупне резервисане штете на крају текућег периода.

Меродавни трошкови спровођења осигурања јесу збир трошкова прибаве, трошкова управе и осталих трошкова спровођења осигурања који се односе на текући период и на хомогену групу ризика.

27. За уговоре за које се обрачунава математичка резерва, не образују се резерве за неистекле ризике.

28. Резерве за неистекле ризике друштва које обавља послове реосигурања израчунавају се за активне послове реосигурања.

IV. РЕЗЕРВЕ ЗА БОНУСЕ И ПОПУСТЕ

29. Резерве за бонусе и попусте образују се у износу на чију исплату осигураници и корисници осигурања имају право на основу:

- 1) учествовања у добити;
- 2) будуће делимично снижене премије;
- 3) поврата дела премије.

30. Резерве за бонусе и попусте обухватају износе утврђене у текућем периоду, а који треба да се исплате осигураницима и корисницима осигурања, односно који су резервисани у њихову корист.

Резерве за бонусе и попусте обухватају и износе који се користе за повећање техничких резерви и снижење премије, умањене за износе резерви за бонусе и попусте из претходних година који више нису потребни.

Резерве за бонусе и попусте обухватају и износе који се односе на поврат дела премије за непотрошено време трајања осигурања на основу превременог престанка уговора.

31. Код уговора за које се обрачунава математичка резерва, резерве за бонусе и попусте саставни су део математичке резерве.

V. РЕЗЕРВИСАНЕ ШТЕТЕ

32. Резервисане штете образују се у висини процењеног износа обавеза за настале а нерешене штете до краја текућег периода.

Друштво је дужно да на име измирења обавеза за настале а нерешене штете до краја текућег периода обезбеди довољан износ средстава.

33. Резервисаним штетама сматрају се:

- 1) резерве за настале пријављене а нерешене штете до краја текућег периода;
- 2) резерве за настале штете које нису пријављене до краја текућег периода;
- 3) резерве за недовољно пријављене, односно недовољно резервисане штете;
- 4) резерве за штете које би могле бити реактивирани у наредном периоду;
- 5) резерве за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета.

Резервисане штете из става 1. одредбе од 2) до 4) ове тачке сматрају се резервама за настале непријављене штете и исказују се обједињено.

34. Резерве за настале пријављене а нерешене штете до краја текућег периода обрачунавају се на основу појединачне процене сваке штете.

Резерве за настале пријављене а нерешене штете утврђују се на основу обавеза из уговора, норматива за пружање услуга у поступку утврђивања штете, вредности материјала и услуга, налаза и мишљења вештака, проценитеља, актуара и других стручњака и других релевантних информација.

При утврђивању висине резерви за настале пријављене а нерешене штете узимају се у обзир законом утврђене обавезе друштва и судска пракса.

35. Друштво при утврђивању резерви за настале пријављене а нерешене штете, на основу мишљења овлашћеног актуара, може користити статистичке (паушалне) методе, ако одговарају карактеристикама ризика у хомогеној групи ризика, односно код којих постоји значајан број штета и ако износи тих штета нису екстремно различити.

Резерве за настале пријављене а нерешене штете у редовном поступку (које нису у спору), за које је утврђен правни основ али нису прибављени сви потребни докази на основу којих би се могли обрачунати резервисани износи, утврђују се најмање у висини просечног износа штета решених у текућој години у хомогеној групи ризика којој та штета припада.

Ако се примењују методе из става 1. ове тачке, у мишљењу овлашћеног актуара наводе се све претпоставке које су коришћене, уз образложење разлога примене методе из тог става.

36. Резерве за настале пријављене а нерешене штете укључују и резерву за рентне штете за обавезе које се исплаћују у облику ренте.

Резерве за рентне штете из става 1. ове тачке утврђују се у капитализованим износима као садашња вредност будућих рентних исплата, узимајући у обзир и очекивано повећање тих исплата.

Резерве за рентне штете из става 1. ове тачке утврђују се за појединачне штете, применом таблица вероватноће у складу с тачком 63. ове одлуке, уз годишњу каматну стопу која није виша од 5% за рентне штете чији је износ одређен у динарима, односно 2,25% за рентне штете чији је износ одређен у иностраној валути.

37. Резерве за настале непријављене штете утврђују се узимајући у обзир претходно искуство у вези с бројем штета, висином штета и периодом потребним за пријаву и решавање штета у зависности од карактеристика хомогене групе ризика и расположивих података.

Резерве за настале непријављене штете могу се обрачунавати, на основу мишљења овлашћеног актуара, применом следећих актуарских метода, или њиховом комбинацијом:

- 1) паушална метода;
- 2) метода триангулације (*Chain ladder*);
- 3) Борнхуетер–Фергусонова метода (*Bornhuetter–Ferguson*);
- 4) метода очекиване квоте штета;
- 5) друге признате актуарске методе.

У мишљењу овлашћеног актуара из става 2. ове тачке наводе се све претпоставке које су коришћене, уз образложење разлога примене методе из тог става.

Подаци о штетама који се користе при обрачунању резерви за настале непријављене штете не садрже податке о трошковима у вези с решавањем и исплатом штета.

38. Годишњи обрачун резерви за настале непријављене штете, паушалном методом, врши се према следећем обрасцу:

$$IBNR_t = a_t \times (S_t + RBNS_t).$$

При томе је:

- $IBNR_t$ = резерве за настале непријављене штете,
 a_t = коефицијент за обрачун резерви за настале непријављене штете,
 S_t = износ решених штета (осим рентних штета) у текућој години,
 $RBNS_t$ = износ резерви за настале пријављене а нерешене штете (осим рентних штета) на дан обрачуна.

Коефицијент a_t утврђује се као аритметичка средина коефицијената k_i за последње три године (укључујући и текућу годину).

Коефицијент k_i за сваку од последње три године добија се као количник збира износа штета решених у току године и резервисаних насталих пријављених а нерешених штета на дан 31. децембра, које су настале у претходном периоду а први пут пријављене у години за коју се утврђује овај коефицијент, и збира износа штета решених у току године и резервисаних насталих пријављених а нерешених штета на дан 31. децембра у години за коју се утврђује тај коефицијент.

Коефицијент a_t има вредност 0,1 на дан 31. децембра прве године пословања, односно утврђује се као аритметичка средина коефицијената k_i за последње две године, укључујући и текућу годину, на дан 31. децембра друге године пословања.

Ако се утврди да је вредност коефицијента a_t мања од 0,1 – при обрачуну резерве за настале непријављене штете за вредност тог коефицијента узима се вредност 0,1.

39. У току године, резерве за настале непријављене штете, паушалном методом, обрачунавају се као производ коефицијента a_t из тачке 38. ове одлуке утврђеног на дан 31. децембра претходне године и збира износа решених штета (осим рентних штета) у последњих дванаест месеци и резерви за настале пријављене а нерешене штете (осим рентних штета) на дан обрачуна.

Обрачун из става 1. ове тачке не врши се у току календарске године у којој је друштво почело да послује у хомогеној групи ризика.

40. Резерве за настале непријављене штете у току године не могу бити мање од резерви за настале непријављене штете на крају претходне године.

41. Обрачун резерви за настале непријављене штете за осигурање од одговорности због употребе моторних возила не може се вршити паушалном методом.

42. Обрачун резерви за настале непријављене штете не врши се за уговоре за које се обрачунава математичка резерва.

43. Резервисане штете обухватају и резерве за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета.

Под трошковима у вези с решавањем и исплатом штета подразумевају се трошкови увиђаја, процене и исплате штета, трошкови

остваривања регресних захтева, судски трошкови, таксе у споровима, трошкови вештачења и други трошкови.

Резерве за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета друштво утврђује применом паушалне методе и других признатих актуарских метода, на основу мишљења овлашћеног актуара које садржи све претпоставке које су коришћене и образложење разлога примене методе из овог става.

Обрачун резерви за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета, паушалном методом, врши се применом следећег обрасца:

$$ULAE_t = \frac{T_{Ut}}{S_{Ut}} \times (RBNS_{Ut} + IBNR_{Ut}).$$

При томе је:

$ULAE_t$ = резерве за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета на крају текућег периода,

T_{Ut} = трошкови настали у вези с решавањем и исплатом штета текућег периода,

S_{Ut} = износ укупних решених штета текућег периода,

$RBNS_{Ut}$ = износ укупних резерви за настале пријављене а нерешене штете на крају текућег периода,

$IBNR_{Ut}$ = износ укупних резерви за настале непријављене штете на крају текућег периода.

При утврђивању резерви за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета узимају се у обзир и рентне штете.

Резерве за трошкове у вези с решавањем и исплатом штета исказују се одвојено за настале пријављене а нерешене штете и одвојено за настале непријављене штете.

44. У зависности од начина обрачуна резервисаних штета, друштво може решене штете које се користе у том обрачуну умањивати за наплаћена регресна потраживања, на основу мишљења овлашћеног актуара које садржи све претпоставке које су коришћене и образложење адекватности примене наведеног умањења.

Друштво које примењује умањење из става 1. ове тачке дужно је да у напоменама уз финансијске извештаје исказује износ тог умањења.

45. При утврђивању резервисаних штета, друштво може вршити експлицитно дисконтовање или умањење резервисаних штета тако да се

узме у обзир приход од инвестирања средстава резервисаних штета, ако су задовољени сви следећи услови:

- 1) очекивани просечан датум решавања штета је најмање четири године након дана обрачуна резервисаних штета;
- 2) дисконтовање се врши опрезно, применом признате актуарске методе, на основу мишљења овлашћеног актуара које садржи све претпоставке које су коришћене и образложење разлога примене те методе;
- 3) при утврђивању трошкова у вези с решавањем и исплатом штета узимају се у обзир сви фактори који би могли да утичу на повећање тих трошкова;
- 4) расположиви су поуздани подаци довољни за успостављање поузданог модела учесталости решавања штета;
- 5) каматна стопа која се користи за утврђивање садашње вредности није виша од опрезне процене стопе приноса на средства резервисаних штета у периоду до исплате наведених штета.

За годишњу каматну стопу која се користи за дисконтовање из става 1. ове тачке узима се најмања од следећих стопа:

- 1) просечна стопа приноса на средства резервисаних штета у претходних пет година;
- 2) стопа приноса на средства резервисаних штета у претходној години;
- 3) каматна стопа од 5%.

Друштво које врши дисконтовање из става 1. ове тачке дужно је да у напоменама уз финансијске извештаје исказује износ резервисаних штета пре дисконтовања, категорије штета које се дисконтују, методе коришћене за дисконтовање, примењену каматну стопу, с подацима из става 2. ове тачке, факторе који би могли да утичу на повећање трошкова у вези с решавањем и исплатом штета, као и методологију којом се утврђује очекивани просечан датум решавања штета.

Друштво не може, при утврђивању резервисаних штета, вршити имплицитно дисконтовање или умањење резервисаних штета, тј. имплицитно одредити садашњу вредност резервисане штете за коју се касније очекује да ће бити решена у вишем износу, односно на други начин.

46. Резервисане штете у самопридржају друштва које обавља послове осигурања израчунавају се тако што се збир резервисаних штета сопственог портфеља и резервисаних штета примљених

саосигурања умањи за збир резервисаних штета пренетих у саосигурање и реосигурање.

47. Резервисане штете у самопридржају друштва које обавља послове реосигурања израчунавају се као разлика резервисаних штета по активном послу реосигурања и резервисаних штета по пасивном послу реосигурања.

VI. МАТЕМАТИЧКА РЕЗЕРВА

48. Математичка резерва образује се за измирење садашње вредности будуће обавезе по основу уговора о животном осигурању и по основу вишегодишњих уговора о неживотном осигурању код којих се кумулирају средства штедне или средства за покриће ризика у каснијим годинама и на које се примењују таблице вероватноће и обрачуни као код животних осигурања.

49. Математичка резерва се по правилу обрачунава довољно опрезном актуарски признатом проспективном методом као разлика садашње вредности будућих обавеза друштва утврђених уговором и садашње вредности будућих уплата премије.

Обавезе из става 1. ове тачке укључују:

- 1) све гарантоване накнаде уговарачима, осигураницима и корисницима осигурања, укључујући и гарантовану откупну вредност;
- 2) учешће у добити на које у тренутку обрачуна уговарачи, осигураници и корисници осигурања имају индивидуално или колективно право, без обзира на то како је учешће у добити дефинисано и да ли је висина учешћа у добити гарантована;
- 3) све опције које уговарачи, осигураници и корисници осигурања, према условима осигурања, имају на располагању;
- 4) трошкове спровођења осигурања.

Метода обрачуна математичке резерве из става 1. ове тачке укључује и могућност неповољних одступања релевантних фактора који се користе при утврђивању математичке резерве.

Метода обрачуна математичке резерве из става 1. ове тачке мора бити опрезна сама по себи, а мора узети у обзир и вредновање средстава математичке резерве.

50. Математичка резерва обрачунава се појединачно за сваки уговор, с тим да се може образовати и додатна математичка резерва за ризике

који се односе на групу осигураника или све осигуранике (генералне ризике који нису индивидуализовани).

51. При обрачунавању математичке резерве, друштво на основу мишљења овлашћеног актуара може користити и статистичке методе и апроксимације, ако се добијају приближно исти резултати као код појединачног израчунавања за сваки уговор.

Ако се примењују статистичке методе и апроксимације из става 1. ове тачке, у мишљењу овлашћеног актуара наводе се све претпоставке које су коришћене, уз образложење разлога примене тих метода и апроксимација.

Друштво које примењује статистичке методе и апроксимације из става 1. ове тачке дужно је да у напоменама уз финансијске извештаје наведе претпоставке које су коришћене у обрачуну математичке резерве.

52. Математичка резерва за групна осигурања, тј. групу уговарача, осигураника и корисника осигурања не може бити нижа од износа утврђеног на основу претпоставки које се не мењају након почетка уговора, као и претпоставки које не одступају од искуства током трајања уговора.

Математичка резерва за групна осигурања мора бити покривена изворима средстава и средствима математичке резерве само тог групног осигурања, укључујући сва гарантована права уговарача, осигураника и корисника осигурања.

Математичку резерву за групна осигурања друштво утврђује према стварном полу и старости осигураника, а изузетно може користити апроксимације наведених фактора, на основу мишљења овлашћеног актуара.

Ако се при обрачуну математичке резерве примењују апроксимације из става 3. ове тачке, у мишљењу овлашћеног актуара наводе се све претпоставке које су коришћене, уз образложење разлога примене тих апроксимација.

53. Ако је откупна вредност уговора загарантована, износ математичке резерве мора бити најмање у висини те вредности.

54. Друштво је дужно да каматну стопу коју користи у обрачуну математичке резерве одреди опрезно и у износу који обезбеђује сигурност исплате уговорене накнаде уговарачима, осигураницима и

корисницима осигурања, као и да узме у обзир сигурност средстава математичке резерве и висину приноса који се остварује по овом основу.

55. За уговоре закључене у страниј валути и уговоре с валутном клаузулом, годишња каматна стопа која се користи за обрачун математичке резерве не може бити виша од:

- 1) 3% – код уговора који се закључе до 31. јула 2017. године;
- 2) 2,25% – код уговора који се закључе од 1. августа 2017. године па надаље.

При утврђивању каматне стопе узимају се у обзир валуте у којима су закључени уговори и принос на државне хартије од вредности у тим валутама.

56. Друштво је дужно да образује додатну математичку резерву за покриће обавеза према уговарачима, осигураницима и корисницима осигурања по основу уговорене гарантоване каматне стопе, ако је тренутни или очекивани принос на средства математичке резерве недовољан за покриће тих обавеза.

57. Статистички фактори који се примењују у обрачуну, као и удео трошкова у математичкој резерви утврђују се опрезно, имајући у виду обавезе из уговора, трошкове и хомогену групу ризика.

58. За уговоре код којих је предвиђено учешће у добити, при утврђивању математичке резерве имплицитно или експлицитно се узимају у обзир сви будући бонуси, у складу с претпоставкама о будућем искуству и методом утврђивања права уговарача, осигураника и корисника осигурања на учешће у добити.

59. Удео будућих трошкова може се одредити експлицитно или имплицитно.

Удео будућих трошкова може се имплицитно утврдити на основу будуће премије умањене за трошкове управљања.

Удео будућих трошкова не може бити мањи од опрезне процене очекиваних будућих трошкова.

60. Начин обрачуна математичке резерве не може се мењати због произвољних промена метода и математичких основа обрачуна и треба да омогући да се учешће у добити уговарача, осигураника и корисника осигурања на адекватан начин узима у обзир при обрачуну математичке резерве током целог трајања уговора.

61. За образовање математичке резерве премија нових производа осигурања мора, на основу разумних актуарских претпоставки, бити довољна за испуњење свих обавеза из уговора.

62. За обрачун смањења математичке резерве за неамортизоване стварне трошкове провизије закључења уговора користи се бруто-цилмер (*Ziellmer*) метода, при чему стопа цилмеризације у том случају не може бити већа од 3,5% уговорене осигуране суме.

Ако се провизија из става 1. ове тачке исплаћује дуже од једне године, математичка резерва обрачуната по бруто-цилмер методи не може бити нижа од износа који обезбеђује исплату уговорене осигуране суме.

Код обрачуна у смислу става 1. ове тачке, стопа цилмеризације из тог става примењује се на сваки уговор, и то за све време трајања осигурања.

Друштво које примењује бруто-цилмер методу за обрачун математичке резерве, дужно је да у напоменама уз финансијске извештаје наведе износ математичке резерве обрачунате по бруто-цилмер методи, износ математичке резерве обрачунате по нето методи, као и њихову разлику по производима осигурања.

63. Таблице вероватноће које се примењују при обрачуну математичке резерве (таблице смртности, таблице обољевања и друге таблице вероватноће) бирају се опрезно, а израђују се на основу таблица и других статистичких података које објављује надлежни орган у Републици Србији.

Таблицама вероватноће из става 1. ове тачке сматрају се последње таблице вероватноће које је објавио надлежни орган у Републици Србији, с тим што се, док се не објаве таблице обољевања и друге таблице вероватноће, могу користити таблице обољевања и друге таблице вероватноће реосигуравача, на основу мишљења овлашћеног актуара.

У случају утврђеног повећања ризика, друштво може да користи и друге таблице вероватноће, на основу мишљења овлашћеног актуара, с тим да се применом тих таблица обезбеђује заштита интереса уговарача, осигураника и корисника осигурања, као и испуњење обавеза из уговора.

Мишљење овлашћеног актуара из ст. 2. и 3. ове тачке садржи све претпоставке и образложење да ли износ математичке резерве који се обрачунава употребом таблица вероватноће обезбеђује измирење свих обавеза по закљученим уговорима.

64. Каматна стопа и таблице вероватноће које се примењују у обрачуну математичке резерве морају бити једнаке каматној стопи и таблицама вероватноће из тарифног система друштва на основу ког је закључен уговор.

65. Ако се при обрачуну математичке резерве добије негативан резултат, математичка резерва своди се на нулу.

66. Математичка резерва се на дан обрачуна добија линеарном интерполацијом математичких резерви обрачунатих на почетку и на крају текуће године осигурања и не коригује се за износ преплате или заостатка у плаћању премије на дан обрачуна.

67. Математичка резерва уговора закључених у иностраној валути обрачунава се посебно за сваку валуту и исказује и у тој валути и у динарима, према званичном средњем курсу динара на дан обрачуна ове резерве.

68. Друштво је дужно да свим заинтересованим лицима пружи податке о битним елементима метода и математичких основа коришћених за обрачун математичке резерве и бонуса по основу учешћа у добити.

69. Математичка резерва у самопридржају друштва које обавља послове осигурања израчунава се као збир математичке резерве сопственог портфеља и математичке резерве примљених саосигурања умањен за збир математичке резерве пренете у саосигурање и реосигурање.

70. Математичка резерва у самопридржају друштва које обавља послове реосигурања израчунава се као разлика између математичке резерве по активном послу реосигурања и математичке резерве по пасивном послу реосигурања.

VII. РЕЗЕРВА ЗА ОСИГУРАЊА КОД КОЈИХ СУ ОСИГУРАНИЦИ ПРИХВАТИЛИ ДА УЧЕСТВУЈУ У ИНВЕСТИЦИОНОМ РИЗИКУ

71. Резерва за осигурања код којих су осигураници прихватили да учествују у инвестиционом ризику образује се у износу на који

осигураници и корисници осигурања имају право а који је непосредно везан за вредност инвестирања.

72. За накнаде из уговора које су директно везане за вредност јединица инвестиционих фондова, резерва за осигурања код којих су осигураници прихватили да учествују у инвестиционом ризику мора бити утврђена тако да што тачније одговара вредности тих јединица.

73. Износ резерве за осигурања код којих су осигураници прихватили да учествују у инвестиционом ризику утврђује се као производ броја јединица додељених уговору и одговарајуће вредности јединице.

74. Ако је уговором код кога су осигураници прихватили да учествују у инвестиционом ризику гарантовано одређено право осигураника и корисника осигурања (нпр. гарантован износ исплате у случају смрти, гарантован износ исплате у случају доживљења, гарантована откупна вредност, гарантован принос, непроменљиви трошкови управљања и др.) – образује се посебна математичка резерва за измирење обавезе по том праву.

75. На обрачун посебне математичке резерве из тачке 74. ове одлуке сходно се примењују одредбе поглавља VI ове одлуке.

76. Одредбе овог поглавља сходно се примењују на техничке резерве за покриће обавеза према осигураницима и корисницима тонтина.

VIII. РЕЗЕРВЕ ЗА ИЗРАВНАЊЕ РИЗИКА

77. Резерве за изравнање ризика користе се за временско изравнавање тока штета у појединим врстама неживотних осигурања.

78. Друштво је дужно да резерве за изравнање ризика образује за врсту осигурања кредита.

Друштво може образовати резерве за изравнање ризика и за друге врсте неживотних осигурања које је то друштво утврдило правилником којим се уређују обрачун и образовање резерви за изравнање ризика.

79. За резерве за изравнање ризика врши се годишњи обрачун и те резерве се у износу утврђеном тим обрачуном исказују у обрачунима у току године и на дан преноса портфеља.

Резерве за изравнање ризика увећавају се при годишњем обрачуну ако је остварен позитиван нето пословни резултат у врсти осигурања.

Резерве за изравнање ризика увећавају се за 75% позитивног нето пословног резултата у врсти осигурања, а највише за 12% премије у самопридржају док резерве за изравнање ризика не достигну горњу границу из тачке 84. ове одлуке.

80. Резерве за изравнање ризика умањују се при годишњем обрачуну ако је остварен негативан нето пословни резултат у врсти осигурања.

Резерве за изравнање ризика умањују се за укупан износ негативног нето пословног резултата у врсти осигурања, при чему умањење не може бити веће од износа резерви за изравнање ризика у врсти осигурања претходне године.

81. Нето пословним резултатом, у смислу ове одлуке, сматра се нето пословни резултат утврђен сходном применом прописа којим се уређује садржај образаца финансијских извештаја друштва за осигурање без резерви за изравнање ризика.

82. Годишња премија у самопридржају друштва које обавља послове осигурања утврђује се као збир годишње премије сопственог портфела и годишње премије примљених саосигурања умањен за збир годишње премије пренете у саосигурање и реосигурање.

83. Годишња премија у самопридржају друштва које обавља послове реосигурања утврђује се као разлика годишње премије по активном послу реосигурања и годишње премије по пасивном послу реосигурања.

84. Горња граница резерви за изравнање ризика износи 150% највише годишње премије у самопридржају у врсти осигурања у последњих пет година (укључујући и годину за коју се врши обрачун).

IX. ДРУГЕ ТЕХНИЧКЕ РЕЗЕРВЕ

85. Друштво може образовати и друге техничке резерве за очекиване будуће обавезе и ризике за које се не образује ниједна од техничких резерви прописаних овом одлуком.

86. Друге техничке резерве могу се образовати за штете које произлазе из осигурања од одговорности због штета услед атомске енергије, осигурања од одговорности од последица примене

медицинског средства, осигурања од земљотреса, осигурања од поплава и сл.

87. Ако образује друге техничке резерве, друштво правилником уређује које друге техничке резерве образује, као и критеријуме, начин и рокове њиховог обрачунавања и образовања.

88. Друштво је дужно да друге техничке резерве обрачунава применом признатих актуарских метода, на основу мишљења овлашћеног актуара.

Мишљење овлашћеног актуара из става 1. ове тачке садржи све претпоставке које су коришћене и образложење да ли износ других техничких резерви обезбеђује покриће очекиваних будућих обавеза и ризика за чије покриће се формирају друге техничке резерве, а за које се не образује ниједна од техничких резерви прописаних овом одлуком.

89. Друге техничке резерве друштва које обавља послове реосигурања образују се сходном применом одредаба овог поглавља.

XI. ПРЕЛАЗНА ОДРЕДБА И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

90. Друштво је дужно да примени одредбе ове одлуке при исказивању техничких резерви у финансијским извештајима и годишњем извештају о пословању друштва – са стањем на дан 31. децембра 2015. године.

Друштво је дужно да обрачун техничких резерви на дане 30. јуна и 30. септембра 2015. године изврши у складу са прописима који су важили до дана ступања на снагу ове одлуке.

91. Даном ступања на снагу ове одлуке престају да важе Одлука о ближим критеријумима и начину обрачунавања преносних премија („Службени гласник РС“ бр. 19/2005), Одлука о ближим критеријумима и начину обрачунавања резервисаних штета („Службени гласник РС“, бр. 86/2007), Одлука о ближим критеријумима и начину обрачунавања математичке резерве и резерве за учешће у добити („Службени гласник РС“, бр. 7/2010, 93/2011 и 87/2012) и Одлука о ближим критеријумима и начину обрачунавања резерви за изравнање ризика („Службени гласник РС“, бр. 13/2005 и 23/2006).

92. Ова одлука објављује се у „Службеном гласнику РС“ и ступа на снагу 27. јуна 2015. године.

11. маја 2015. године

Београд

Извршног одбора Народне банке Србије
на седници одржаној 11. маја 2015. године

Вице гувернер
Народне банке Србије

Веселин Пјешчић, с. р.